

Voličů zapsaných	11.250.000	Levice	271 (44 ⁰ /o)
Voličů volivších	9.351.000 (83 ⁰ /o ze zapsaných)	Střed	165 (27 ⁰ /o)
Levice	3.846.000 (41 ⁰ /o z volivších)	Pravice	144 (24 ⁰ /o)
Střed	2.145.000 (22 ⁰ /o «)	Komunisté	11 (2 ⁰ /o)
Pravice	2.160.000 (23 ⁰ /o «)	Bez strany	20 (3 ⁰ /o)
Komunisté	1.064.000 (11 ⁰ /o «)		
Různí	136.000		

Z tabulky je zřejmo, že levice nestačí sama na vládu; zdá se, že spojení pravice a středu bylo by neodolatelné. Avšak matematická čísllice nerozhoduje ve francouzské politice a levice má stále tolik přitažlivosti svou tradiční francouzskou pokrokovostí, že není možno trvale proti ní vládnout. Republika snáší jen velmi nerada a k vůli své bezpečnosti vládu lidí, kteří nemají jejího ducha. Proto je vlastně Francie politicky inspirována svou levicí; brzda zájmů zůstává vždy tak blízko, aby jí bylo možno užítí.

Autor končí srovnáním francouzské a anglosaské demokracie. Kdežto demokracie francouzská chce osvobodit jednotlivce, rozumově laicisací a politicky bojem proti tyranii, anglosaské demokracii je programem jednotlivcův hmotný blahobyť. Jak řekl Fournol: »Vy chcete osvobodit proletáře, aby četl knihy, oni pak proto, aby si mohl koupit automobil«. Je to starý protiklad nominalismu a realismu. Bude obětována výkonnost či jedinec? Pro co se lidstvo rozhodne? ptá se autor. Pro svou osobu odpovídá, že Francie nebude moci zapřítí svého životního instinktu: ochrany jednotlivcovy.

Dr. Konstantin Jelínek.

P. N. MILJUKOV: NÁRODNOST, JEJÍ VZNIK A VÝVOJ SE ZVLÁŠTNÍM ZŘEATELEM K POMĚRŮM SLOVANSKÝM. Vyšlo v »Politické knihovně«, v řadě II. jako kniha XI. nákladem »Orbis« v Praze 1930. Stran 176 za Kč 36.—.

Přistupuje k řešení otázky národnosti, jejího vzniku a vývoje se stanoviska vědeckého, vychází Miljukov ze zásady, že národnost jest v podstatě demokratická: jest to proces, uskutečňující se v masách. A jsouc chápána jako princip živý a nikoli mrtvý, jest národnost zároveň principem tvůrčím; ochraňuje sice statky staré, ale vytváří neustále nové, a jako všechno živé, jest podrobena zákonu vývoje a zdokonalování. *Národnost jest zjev sociální*; jsouc produktem živého styku a společné činnosti určité skupiny lidské, *existuje jen potud, pokud pokračuje styk*. Projevuje se tehdy, kdy styk dosahuje jistého trvání a intensity. Národnost existuje tudíž jen v procesu, není věčná ani nehybná, nýbrž se neustále mění: skládá se, rozvíjí se a může se i rozpadnouti. Patří mezi důležité produkty kolektivně-psychické. Jež může vytvořiti *jen sociální styk*. Aby se národnost stala národem, musí v sobě vytvořiti orgán paměti a pomocí něho sama vědomě sebe určit; stává se činnou, *volunkaristickou*, stává se »národem«. Podle Miljukova jest nepochybně, že první kroky k národnímu sebepoznání dělají vůdcové plemen a potom jim bližší vojenské kruhy. *Mozkem a pamětí národa je inteligence*. Vůdcové a vojenské dvořanstvo nemohou konec konců vytvořiti národnosti, nýbrž první dávají pouze smysl jednotě národního typu, vytyčují společný cíl národu a připravují vytvoření pomůcek pro společenský styk. Národní hnutí nastává však ve skutečnosti teprve tehdy, když celý tento sjednocující pochod zachvátí masy, což se děje tenkrát, kdy v myslích a srdcích každého člena národa zasvítne společná idea. Princip nové národnosti byl podle autora formálně prohlášen s tribuny sněmovní francouzské revoluce a rozšířen po Evropě francouzskými generály; je to zásada Kantova a Fichteho: »Národnost není mrtvý objekt, jímž libovolně nakládají jiní. Národ jest *subjekt*, nositel *své vůle*«.

Až do začátku 19. století zůstávala národnost zjevem pokrokovým — zároveň i jako hybná síla

i jako produkt pokroku. Počátkem 19. století vzniká *romantické* pojmání národnostního principu, národnost začíná se chápati výhradně jako *produkt minulosti* a ochrana *této* minulosti. V protivě k duchu voluntarismu revolučního období začínají filosofové, dějepisci a právníci úsilovně rehabilitovati temné, živelné periody dějin, proti novotářské, zákonodárné horečce »osvícenců« stavi do popředí *tradici* a zvyk, jakožto nepsané produkty souborné, národní moudrosti, vedené božskou vůlí. Národnost se začíná pojímati jako mysticky tajemná »národní duše«, nevystižitelná ve svém původu a obsahu, jež sahá svými kořeny v neznámé metafysické hlubiny a jež byla pradávno zformována a vytvořena věčnou prozřetelností; z národnosti chce se učiniti odznak politické, sociální a myšlenkové reakce — objevuje se poprvé termín »nacionalism«. Ale i romantické chápání národnosti stává se pokrokovým a revolučním, jakmile začne čerpati ze širokého pramene, totiž národních mas. Neboť národnosti veliké i malé, přicházejíce k uvědomení, žádají pro sebe nezávislost a plnou státní samostatnost. »Ať tomu jest jakkolivěk, povšechně možno říci, že vítězství malých národností, osvobozených válkou, jest poslední a nejúplnější vítězství *voluntaristického* chápání podstaty národní otázky« (str. 92).

Druhá část knihy jest věnována národnostním problémům v Rusku. Miljukov dospívá k závěru, že protinárodní a asimilační politika, namířená od národní většiny proti menšině, velmi zřídka jest věnčena úspěchem; většinou vedla k rozhořčení a zostření poměrů, k nezdravému vzrůstu pronásledovaného národního citu, k zeslabení a při vhodné příležitosti také k rozpadnutí států, které si dovolily podobnou politiku. »Mluvili jsme o tom, že úspěchy národního sebeurčení a vyřešení řady národnostních otázek v Evropě jsou jedním z nejcennějších výsledků poslední války. Třeba doufati, že zůstanou také jedním z nejstálejších vítězství, dokud osvobození a sjednocení národové sami nepodlehnu těm zvrácenostem národnostního citění, o nichž byla již zmínka. Věda, jak jsme viděli, posloužila demokracii v tomto pochodu osvobozovacím. Třeba si přáti, aby také demokracie počítala s důvody vědeckými« (str. 172).

Překlad jest opatřen doslovem Dr. Jana Slavíka o osobnosti a díle Miljukovově. *A. Klimt.*

DAVID MITRANY: THE LAND AND THE PEASANT IN RUMANIA. Yale University Press, New Haven & Oxford University Press, London, 1930. 627 stran. Index.

Pod vedením profesora James T. Shotwella vydává The Carnegie Endowment for International Peace, vědecké a akademické serie knih o problémech způsobených a nebo dovršených světovou válkou. Z československých serií vyšel doposud jenom překlad Rašínovy knihy o finanční politice republiky v prvním roce její neodvislosti.

Práce Mitranyho, který je dobře znám svými literárními příspěvky o rumunských problémech v Americe a v Anglii, je historií a analysou otázky zemědělství a je nejdůležitější knihou, která se dosud objevila o Rumunsku po válce. Mitrany je demokratem tělem a duší a projednává problém zemědělce Rumunska — a nepřímou i světa — se sympatiemi, které jsou zároveň prosbou o sociální spravedlnost. Rumunské sociální poměry do konce světové války nebyly nám ani dosti známy. Ruské nevolnictví způsobilo více hluku. Rumunsko nebylo daleko od Ruska a sedlák, který si udržel svoji národnost pod Tureckou nadvládou, nebyl tak radikální, aby následoval ruskou revoluci. Čteme-li o jeho marných pokusech, aby si zlepšil své postavení, je nutno se podiviti, že přechod do nových sociálních poměrů se udal bez větších výstřelků.

Nápor světové války rozbil sociální a ekonomickou strukturu východní Evropy v jejím nejslabším bodě. V Rumunsku se jednalo o sociální nerovnost a o vztahy mezi kapitálem a industrií na jedné straně, a mezi zemědělstvím na druhé. Konec války viděl ohromný sociální převrat Rumunska. Mitrany operuje také se statistickým a sociologickým materiálem, skrze nějž snaží se hleděti do budoucnosti, kdy snad rumunský zemědělec bude recipientem výhod národního života, své práce a ekonomie.

Nevolnictví bylo vlastně již přežitkem v západní Evropě, když zákony Rumunska v polovici